

Hội thảo khoa học toàn quốc: Văn học, nghệ thuật phản ánh hiện thực đất nước hôm nay

Trong hai ngày 12-13/7/2010, tại Đà Lạt, Hội đồng lý luận, phê bình văn học nghệ thuật Trung ương chủ trì Hội thảo khoa học toàn quốc với chủ đề “*Văn học nghệ thuật phản ánh hiện thực đất nước hôm nay*”.

Đến dự Hội thảo có đồng chí Tô Huy Rứa, Ủy viên Bộ Chính trị, Bí thư Trung ương Đảng, Trưởng ban Tuyên giáo Trung Ương cùng các đồng chí Phùng Hữu Phú, Phó Trưởng ban Thường trực Ban Tuyên giáo Trung Ương, Chủ tịch Hội đồng; Huỳnh Phong Tranh, Bí thư Tỉnh ủy Lâm Đồng; các đồng chí Phó Chủ tịch Hội đồng: Hồng Vinh, Đào Duy Quát, Hữu Thịnh; đại diện một số cơ quan ở Trung ương và địa phương và gần 200 đại biểu là nhà lý luận, phê bình và các văn nghệ sĩ đến từ mọi miền đất nước.

Ở những góc cạnh khác nhau, khi nhìn vào vấn đề mối quan hệ giữa văn học nghệ thuật với hiện thực đất nước, Hội thảo thống nhất đó là mối quan hệ mật thiết. Hiện thực đất nước luôn là đối tượng phản ánh của văn học nghệ thuật, là nguồn cảm hứng cho các văn nghệ sĩ. Tuy nhiên, văn học nghệ thuật phản ánh hiện thực nhưng không chỉ là miêu tả theo cách sao chép đơn giản, dập khuôn, mà phải được thể hiện một cách sinh động, đa dạng, phong phú, khái quát qua cảm xúc thẩm mỹ, phong cách của từng nghệ sĩ, đặc trưng từng thể loại. Sự lựa chọn đề tài phụ thuộc vào phong cách nghệ sĩ, loại hình nghệ

thuật, nhưng nhất thiết phải cần tài năng, lý tưởng, thẩm mỹ, đạo đức của người nghệ sĩ, như thế mới đủ sức khái quát, thể hiện sinh động hiện thực khách quan.

Hiện thực đất nước hôm nay là hiện thực của thời kỳ quá độ, có nhiều đan xen giữa mới-cũ; đúng-sai, thiện-ác. Và điều đáng nói trong đó là cuộc đấu tranh giữa đúng-sai; tốt-xấu. Có những điều ngày hôm qua được nhận thức là đúng nhưng hôm nay đã khác, đã không còn giá trị. Tất cả những điều này tác động trực tiếp vào tư tưởng, tình cảm con người, và đặc biệt đối với văn nghệ sĩ, những người rất nhạy cảm và được thể hiện qua các tác phẩm văn học nghệ thuật do họ sáng tạo. Do đó, nhận thức đúng hiện thực hôm nay là một vấn đề khó. Các văn nghệ sĩ phải bình tĩnh, tỉnh táo, để tránh nhìn cây mà quên rừng, nhìn sự vật mà quên khuynh hướng, tránh tô hồng, nhưng cũng tránh bi quan, dao động,... Cùng lúc, phải phê phán đấu tranh loại bỏ cái sai, cái ác và phát hiện, trân trọng, khuyến khích, nâng đỡ cái mới, cái tiến bộ.

Đánh giá những thành tựu, hạn chế của văn học nghệ thuật trong giai đoạn hiện nay, nhìn chung các đại biểu đều thống nhất rằng, trong những năm qua, văn học nghệ thuật có điều kiện để phản ánh hiện thực đất nước với nhiều góc độ khác nhau, khắc phục được bệnh công thức, dập khuôn, xuôi chiều (ví dụ như đề tài chiến tranh được đề cập một cách gần gũi, con người hơn). Xu hướng cách tân trong văn học nghệ thuật cũng

được quan tâm, trân trọng. Không khí cởi mở trong sáng tạo đã đem lại sự tiến bộ cho văn học nghệ thuật.

Tuy nhiên, Hội thảo cũng thấy rằng đường như văn học nghệ thuật chưa nắm bắt, thể hiện được chiều sâu hiện thực đang chuyển mình mạnh mẽ của đất nước. Phải chăng đó là do chưa có sự đầu tư đúng mức, văn nghệ sĩ chưa thực sự tâm huyết với công việc sáng tạo của mình. Vẫn có hiện tượng né tránh những vấn đề rất cơ bản trong đời sống đất nước, và có biểu hiện chạy theo hình thức, tình trạng sao chép, vay mượn, đạo sách-tranh-thơ-nhạc,...

Cũng tại Hội thảo này, các đại biểu đề cập đến việc cần đổi mới mạnh mẽ hơn chính sách với văn học nghệ thuật, chính sách cho sáng tác, chính sách cho đầu ra của các sản phẩm văn học nghệ thuật. Trong đó, quan trọng nhất là phải thật sự tôn trọng, tôn vinh tài năng, thật sự tạo môi trường dân chủ để văn nghệ sĩ phát huy tài năng, đề cao, tạo điều kiện cho các hội văn học nghệ thuật phát huy chức năng của mình; và kiến nghị rằng cần cung cấp thông tin thường xuyên cho văn nghệ sĩ, tạo điều kiện bằng những cơ chế mạnh cho văn nghệ sĩ thâm nhập thực tế.

VĂN HÀ

Hội thảo khoa học “Xây dựng đề cương biên soạn và xuất bản các công trình trọng điểm quốc gia về khoa học xã hội: Những vấn đề lý luận và thực tiễn”

Ngày 20/7/2010, tại Hà Nội, Viện Khoa học xã hội Việt Nam đã tổ chức hội thảo khoa học “*Xây dựng đề cương biên soạn và xuất bản các công trình trọng điểm quốc gia về KHXH: Những vấn đề lý luận và thực tiễn*”. Đây là một trong những nhiệm vụ thuộc Đề án

Nghiên cứu KHXH, tổng kết thực tiễn, xây dựng luận cứ khoa học cho các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước nhằm đẩy mạnh quá trình CNH, HĐH đất nước theo định hướng XHCN (gọi tắt là Đề án 928).

Mục đích của nhiệm vụ là xây dựng hệ thống cơ sở lý luận và thực tiễn cũng như các căn cứ khoa học, hệ đề cương tổng thể mang tính hệ thống cho việc biên soạn, xuất bản các công trình trọng điểm quốc gia về KHXH, đồng thời lên phương án, kế hoạch, lộ trình để thực hiện. Theo đó, Hội thảo tập trung vào những nội dung chính là *cơ sở lý luận, cơ sở thực tiễn, và những vấn đề mang tính tổng thể* của quá trình xây dựng đề cương, biên soạn và xuất bản các công trình trọng điểm quốc gia về KHXH.

Về *những vấn đề lý luận* của việc xây dựng đề cương, các đại biểu tập trung làm rõ quan điểm của chủ nghĩa Marx-Lenin, tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò, vị trí, chức năng của KHXH; những chủ trương, đường lối và định hướng của Đảng đối với KHXH; những nguyên tắc, phương pháp luận, cách tiếp cận của việc biên soạn và xuất bản các công trình trọng điểm quốc gia về KHXH; những khái niệm, nội hàm, tiêu chí, vai trò, ý nghĩa, tính cấp thiết, mục tiêu, yêu cầu... của các công trình này.

Về *cơ sở thực tiễn*, theo Hội thảo, việc xây dựng đề cương biên soạn và xuất bản các công trình trọng điểm quốc gia về KHXH phải dựa trên thực tiễn xây dựng và phát triển đất nước, nhất là thực tiễn hơn 25 năm đổi mới; thực tiễn phát triển của KHXH, thực trạng công tác biên soạn và xuất bản trong thời gian qua; nhu cầu đào tạo về KHXH, nhu cầu tư vấn chính sách cũng như

những chủ trương, định hướng của Đảng và Nhà nước đối với sự phát triển của đất nước nói chung và của KHXH nói riêng trong thời gian tới.

Trong tổng số 25 công trình trọng điểm quốc gia về KHXH cần biên soạn trong thời gian tới, Hội thảo tập trung thảo luận một số đề cương cụ thể, như: *Lịch sử triết học Việt Nam; Những vấn đề cơ bản về Nhà nước và Pháp luật Việt Nam; Những vấn đề cơ bản của các dân tộc ở Việt Nam; Di sản Hán Nôm Việt Nam: Ý nghĩa lịch sử và văn hoá; Những vấn đề lý luận về quyền con người và quyền con người ở Việt Nam; Những vấn đề cơ bản về khảo cổ học Việt Nam*. Với việc xây dựng đề cương một cách khoa học, dựa trên những cơ sở lý luận và thực tiễn xác thực, với tâm huyết, trình độ và sự nghiêm túc của các nhà khoa học, Hội thảo nhận định, “chắc chắn thời gian tới KHXH nước nhà sẽ có những bộ sách xứng đáng với dân tộc, đáng kể với quốc tế và có trách nhiệm với tương lai”.

HOÀI PHÚC

Hội thảo khoa học "Việt Nam - ASEAN: Quá khứ - Hiện tại - Tương lai"

Nhân kỷ niệm 15 năm Việt Nam gia nhập ASEAN (28/7/1995-28/7/2010), ngày 27/7/2010 tại Hà Nội, Học viện Ngoại giao đã tổ chức Hội thảo khoa học với chủ đề *Việt Nam - ASEAN: Quá khứ - Hiện tại - Tương lai*, nhằm mục đích đánh giá quá trình nhận thức và thay đổi nhận thức của Việt Nam về hợp tác ASEAN trước và sau khi gia nhập tổ chức này; phân tích làm rõ những thành tựu và hạn chế của hợp tác với ASEAN trong 15 năm qua và triển vọng, vai trò và xu hướng phát triển với ASEAN

trong những năm tới. Tham dự Hội thảo có các cán bộ lão thành, các nhân chứng lịch sử của quá trình đàm phán gia nhập ASEAN 15 năm trước, đại diện các bộ, ngành chủ chốt liên quan tới hợp tác ASEAN và các học giả về khu vực và quốc tế của Việt Nam.

Phát biểu khai mạc Hội thảo, Phó Thủ tướng kiêm Bộ trưởng Ngoại giao Phạm Gia Khiêm nhấn mạnh, tham gia ASEAN là bước ngoặt quan trọng trong lịch sử phát triển ngoại giao của Việt Nam, và là những quyết sách của Đảng, Nhà nước trong việc thực hiện đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, đa dạng hóa, đa phương hóa, chủ động hội nhập kinh tế khu vực và thế giới; góp phần nâng cao vị thế chiến lược của Việt Nam. Trong 15 năm qua, Việt Nam là một bộ phận không thể tách rời và là thành viên chủ động, tích cực, có trách nhiệm trong ngôi nhà chung ASEAN. Phó thủ tướng đã điểm lại những đóng góp tích cực của Việt Nam trong các bước phát triển của ASEAN thời gian qua.

Tại Hội thảo, các đại biểu tập trung thảo luận bốn cụm nội dung chính, là: Động lực gia nhập và quá trình đổi mới tư duy của Việt Nam về hợp tác ASEAN; Đánh giá quá trình Việt Nam tham gia ASEAN 15 năm qua; Triển vọng ASEAN trong khu vực châu Á - Thái Bình Dương; và Định hướng chính sách tham gia ASEAN thời gian tới.

Các đại biểu nhất trí cho rằng, việc Việt Nam gia nhập ASEAN năm 1995 là một sự đổi mới tư duy quan trọng không chỉ của Việt Nam đối với ASEAN, mà còn thể hiện sự thay đổi cách nhìn của ASEAN và thế giới đối với Việt Nam; chuyển từ đối đầu, nghi kỵ sang hòa bình và hợp tác. Việt Nam gia nhập

ASEAN đã đánh dấu một bước phát triển quan trọng của ASEAN, mở đầu quá trình mở rộng ASEAN, tạo điều kiện để các nước Campuchia, Lào và Myanmar gia nhập Hiệp hội, hoàn tất mục tiêu của Tuyên bố Bangkok về một ASEAN bao gồm tất cả các nước Đông Nam Á.

Các đại biểu đánh giá cao những kết quả và thành tựu mà Việt Nam đã thu được trong 15 năm là thành viên của ASEAN, với những lợi ích thiết thực, cụ thể trong việc duy trì môi trường hòa bình, ổn định; tạo điều kiện phát triển kinh tế - xã hội và nâng cao vai trò và vị thế của Việt Nam trên thế giới. Gia nhập ASEAN cũng đã tạo điều kiện thuận lợi để Việt Nam thúc đẩy quan hệ với nhiều đối tác quan trọng, thúc đẩy tiến trình hội nhập khu vực, hội nhập quốc tế.

Hội thảo được cho là hoạt động có ý nghĩa thiết thực về mặt khoa học và bổ ích đối với công tác hoạch định chính sách tham gia ASEAN thời gian tới, nhất là phục vụ việc đảm nhiệm tốt vai trò Chủ tịch ASEAN trong những tháng còn lại của năm 2010.

HIỀN LY

Hội thảo khoa học "Phật giáo thời Lý với 1000 năm Thăng Long - Hà Nội"

Ngày 29/7/2010, tại Hà Nội, Viện Nghiên cứu Tôn giáo thuộc Viện Khoa học xã hội Việt Nam và Phân viện Nghiên cứu Phật học Việt Nam tại Hà Nội đã tổ chức Hội thảo khoa học "*Phật giáo thời Lý với 1000 năm Thăng Long - Hà Nội*". Tham dự Hội thảo có các vị trong Hội đồng Chứng minh và Hội đồng Trị sự Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Thành hội Phật giáo Hà

Nội và các nhà nghiên cứu đến từ các cơ quan khoa học, các trường đại học trong và ngoài nước.

Hội thảo nhận định, việc nghiên cứu, đánh giá triều Lý và Phật giáo thời Lý đã được tiến hành trong nhiều thập kỷ trước và đã có những phân tích tương đối thỏa đáng về mặt lịch sử cũng như văn hóa truyền thống. Tuy nhiên, cùng với thời gian, chúng ta ngày càng phát hiện thêm các khía cạnh và đóng góp mới của Phật giáo cho văn hóa, xã hội và lý tưởng của sự phát triển dân tộc đương thời. Hội thảo này chính là dịp để đánh giá một cách khoa học và khách quan những đóng góp của Phật giáo đối với sự phát triển của dân tộc trong thời đại nhà Lý và các thời đại tiếp nối, cũng là dịp để bàn bạc phương thức phát huy những giá trị tốt đẹp của Phật giáo Việt Nam trong thời kỳ đẩy mạnh CHN, HĐH đất nước.

Mục đích của Hội thảo là đánh giá, tổng hợp các thành tựu của nước Đại Việt dưới triều Lý và sự kiện dời đô về Thăng Long; hệ thống hoá các tài liệu liên quan đến Phật giáo thời Lý, các sự kiện và nhân vật tiêu biểu của Phật giáo thời Đinh, Tiền Lê và Lý, và tiền đề xây dựng một nền Phật giáo Việt Nam tổng hợp – nhập thế thời Trần. Bên cạnh đó, Hội thảo còn nhằm đi sâu nghiên cứu tác động và ảnh hưởng của Phật giáo trên phương diện xây dựng văn hoá dân tộc, văn hoá Thăng Long, văn hoá chính trị Đại Việt và giao lưu văn hoá khu vực (Trung Quốc, Chiêm Thành); vấn đề di sản văn hoá Phật giáo và việc bảo tồn, phát huy các giá trị vật thể và phi vật thể trong mục tiêu xây dựng một nền văn hoá Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc trên địa bàn Hà Nội và cả nước.

Theo đó, nội dung Hội thảo tập trung vào 4 vấn đề chính, đó là: Phật giáo Đại Việt thời Lý: kế thừa, hội tụ và phát triển; Tinh hoa Phật giáo thời Lý qua các mặt văn hóa, chính trị và các nhân vật Phật giáo; Mối quan hệ Tam giáo trong thời Lý và bài học đối với thời đại Hồ Chí Minh ngày nay; Phát huy giá trị di sản văn hóa thời Lý ở Hà Nội và cả nước.

Hội thảo đã nhận được gần 100 bài tham luận của các nhà nghiên cứu trong và ngoài nước, điều đó cho thấy sự quan tâm của các nhà nghiên cứu vẫn còn nguyên tính nóng hổi kể từ khi các học giả Trần Văn Giáp, Hoàng Xuân Hãn mở đầu công cuộc nghiên cứu thời Lý và Phật giáo thời Lý từ những năm 1930. Trong số đó có 16 bài tham luận và 3 bài phát biểu được trình bày và thảo luận tại Hội thảo, tiêu biểu là: *Chùa, tháp thời Lý và vấn đề bảo tồn, phát huy giá trị di sản này trong giai đoạn hiện nay* của GS. Vũ Khiêu, *Phật giáo thời Lý và 1000 năm Thăng Long - Hà Nội* của Hoà thượng

Thích Thiện Nhơn, *Đôi nét Phật giáo thời Lý với Thăng Long* của PGS.TS. Tống Trung Tín, *Cuộc đời và sự hoàng hóa của Pháp thiên thượng nhân và trào lưu của văn hóa Phật giáo của Vua Lý Công Uẩn* của Hoà thượng Yoshimizu Daichi (Kiết Thủy Đại Trí), *Tam giáo thời Lý Việt Nam qua lễ tết Trung nguyên* của TS. Onishi Kazuhiko, v.v...

Bế mạc Hội thảo, các đại biểu nêu ra 5 đề nghị: Hà Nội nên có đường phố mang tên Đại thiên sư Vạn Hạnh; Nên có nhà thờ Quốc sư Vạn Hạnh (có thể đặt trong Chùa Lý Triều Quốc sư, Hà Nội); Nên thành lập Trường Đại học Vạn Hạnh, khi chưa thành lập được có thể đặt tên giảng đường của Học viện Phật giáo là Giảng đường Vạn Hạnh; Cần nghiên cứu thêm về Chùa Hoè Nhai ở Hà Nội và chùa Phật tích ở Bắc Ninh là những ngôi chùa được xây dựng thời Lý; Phục hồi Tháp Báo Thiên ở Hà Nội.

NGÔ THẾ LONG